

Sygn. akt III CZ 34/16

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Agnieszka Piotrowska

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Syndyka Masy Upadłości V. S.A. w K. w upadłości
likwidacyjnej

przy uczestnictwie T. sp. z o.o. w K. i O. sp. z o.o. w Ł.

o wpis ostrzeżenia w księdze wieczystej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 września 2016 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w K.

z dnia 30 maja 2016 r., sygn. akt II Ca (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w K. odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 24 lutego 2016 r., sygn. akt II Ca (...), oddalającego apelację wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w K. z dnia 12 listopada 2015 r., sygn. akt (...).

W części zaskarżonej apelacją postanowieniem z dnia 12 listopada 2015 r. oddalony został wniosek wnioskodawcy o wpis w dziale III księgi wieczystej (...) ostrzeżenia w przedmiocie zakazu dokonywania przez uczestnika postępowania Przedsiębiorstwo O. Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. jakichkolwiek rozporządzeń i obciążeń w stosunku do nieruchomości objętej tą księgą wieczystą. Podstawę wpisu miało stanowić postanowienie Sądu Okręgowego w K. z dnia 8 czerwca 2015 r., sygn. akt IX. GC. (...), w którym udzielono wnioskodawcy zabezpieczenia przez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania przedmiotowej nieruchomości w sprawie z jego powództwa przeciw Przedsiębiorstwu O. Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. o uznanie za bezskuteczną względem masy upadłości umowy sprzedaży tej nieruchomości.

Odrzucając skargę kasacyjną od postanowienia z dnia 30 maja 2016 r. Sąd wskazał, że w myśl art. 519¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu wieczystoksięgowym skarga kasacyjna przysługuje na postanowienia co do istoty sprawy lub postanowienia kończące postępowanie w sprawie w inny sposób. Nie należą do tej kategorii takie postanowienia, które nie spełniają cechy definitywności, w tym postanowienia co do wpisów ostrzeżeń, gdyż wpisy te pełnią tylko funkcję zabezpieczającą, nie wywołują natomiast zmian ujawnionych w księdze wieczystej praw podmiotowych. Powołując się na utrwalone orzecznictwo dotyczące niedopuszczalności skargi kasacyjnej od orzeczeń wydanych w kwestii wpisu ostrzeżenia na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 707 ze zm.; dalej: „u.k.w.h.”) Sąd Okręgowy uznał, że analogicznie należy przyjąć, że skarga kasacyjna nie jest dopuszczalna, gdy orzeczenie dotyczy wpisu ostrzeżenia co do zakazu zbywania i obciążania nieruchomości.

Na postanowienie z dnia 30 maja 2016 r. zażalenie złożył wnioskodawca. Zarzucił naruszenie przepisu postępowania, tj. art. 519¹ § 1 k.p.c., a także

przepisów prawa materialnego, tj. art. 25 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 1 ust. 1 oraz art. 10 ust. 2 u.k.w.h. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty wnioskodawcy zmierzają do wykazania, że w sprawie nie chodzi tylko o wpis do księgi wieczystej ostrzeżenia o charakterze zabezpieczającym, lecz o wpis ograniczenia w rozporządzaniu nieruchomością, przewidziany w art. 25 ust. 1 pkt 3 u.k.w.h. Dotyczy on zakresu uprawnień podmiotowych przysługujących właścicielowi w stosunku do nieruchomości. Służy więc ustaleniu stanu prawnego nieruchomości w rozumieniu art. 1 ust. 1 u.k.w.h. Postanowienie w przedmiocie takiego wpisu ma wobec tego charakter materialnoprawny i jako takie jest postanowieniem co do istoty sprawy. Nie zmienia tego fakt, że podstawą wpisu jest postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia.

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie przychylił się do stanowiska, że skarga kasacyjna nie jest dopuszczalna na postanowienia sądu drugiej instancji wydane w przedmiocie wpisu lub wykreślenia w księdze wieczystej dokonywane w związku z realizacją zabezpieczenia. Stanowisko to jest uzasadnione tym, że w takim wypadku wpis pełni funkcję zabezpieczającą (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 1997 r., III CZ 1/97, OSNC 1997, nr 4, poz. 37 ze sprost. w OSNC 1997, nr 6-7, poz. 136, z dnia 4 lutego 1997 r., III CKN 41/96, OSNC 1997, nr 5, poz. 67, z dnia 17 września 1997 r., II CKN 305/97, niepubl., z dnia 27 października 1998 r., III CKN 8/98, OSNC 1999, nr 3, poz. 65, z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 541/03, OSNC 2005, nr 6, poz. 112; zob. jednak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2013 r., I CZ 27/13, niepubl.) lub tym, że postanowienia w przedmiocie takiego wpisu nie kładą kresu czynnościom w zakresie uprawnień podmiotowych związanych z ustrojem ksiąg wieczystych lub nie powodują zmiany ujawnionych w księdze wieczystej praw podmiotowych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2001 r., V CZ 91/01, OSNC 2002, nr 2, poz. 25, z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 128/02, niepubl., z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 541/03, OSNC 2005, nr 6, poz. 112, z dnia 23 sierpnia 2012 r., II CZ 94/12, niepubl.).

Należy uznać, że w razie, gdy wpis do księgi wieczystej, w szczególności w postaci ostrzeżenia, służy wykonaniu lub dopełnieniu zabezpieczenia,

postępowanie wieczystoksięgowe nie pełni funkcji samodzielnego postępowania nieprocesowego, lecz stanowi stadium wykonawcze (realizacyjne) postępowania zabezpieczającego. Jako takie jest elementem jego organizacji i podlega obowiązującym w nim regułom, w tym również co do zaskarżalności orzeczeń. Postanowienia wydawane w takim postępowaniu wieczystoksięgowym w przedmiocie wpisu w księdze wieczystej, w tym wpisu ostrzeżenia, nie mogą być kwalifikowane jako postanowienia co do istoty sprawy w rozumieniu art. 519¹ § 1 k.p.c. Zastosowanie ma wówczas reguła, że w postępowaniu zabezpieczającym skarga kasacyjna jest niedopuszczalna (por. w związku z tym postanowienia Sądu Najwyższego dnia 15 stycznia 1997 r., III CZ 1/97, OSNC 1997, nr 4, poz. 37 ze sprost. w OSNC 1997, nr 6-7, poz. 136, z dnia 4 lutego 1997 r., III CKN 41/96, OSNC 1997, nr 5, poz. 67; z dnia 8 kwietnia 1997 r., I CZ 22/97, OSNC 1997, nr 10, poz. 147, z dnia 17 września 1997 r., II CKN 305/97, niepubl., z dnia 27 października 1998 r., III CKN 8/98, OSNC 1999, nr 3, poz. 65).

W sytuacji, w której na podstawie art. 755 § 1 pkt 2 k.p.c. zostało udzielone zabezpieczenie przez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości, a uprawniony chce - dla dopełnienia skutków tego zakazu w kontekście wyłączenia rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych - uzyskać wpis w dziale III księgi wieczystej, prowadzone w tym celu postępowanie wieczystoksięgowe pełni funkcję stadium wykonawczego (realizacyjnego) postępowania zabezpieczającego. Oznacza to, że w postępowaniu o taki wpis skarga kasacyjna jest niedopuszczalna.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.